

Hovedpunkter

Landminekonvensjonen og landminekampanjen generelt gjør store framskritt i kampen mot et totalforbud mot antipersonell-landminer (APM) og i forhold til å redde liv og lemmer i hver eneste region i verden. Likevel gjenstår viktige utfordringer.

+ Verdensomspennende motstand mot antipersonell-landminer

Den 31. juli 2003 hadde totalt 134 land sluttet seg til Landminekonvensjonen som statsparter – det vil si at landene hadde signert og ratifisert konvensjonen. Guyana ble nummer 135 etter at *Landmine Monitor 2003* gikk i trykken. I tillegg har 13 land signert, men fortsatt ikke ratifisert avtalen. Til sammen utgjør dette er mer enn tre firedeler av verdens nasjoner. Siden fjorårets *Landmine Monitor*-rapport har totalt ni land ratifisert avtalen. Dette inkluderer Afghanistan og Kypros som begge er minerammede land. Et antall andre land tok viktige steg i prosessen mot full ratifisering.

÷ Mange land har fortsatt antipersonell-miner på lager

47 land, med til sammen ca 200 millioner antipersonell-miner på lager, står fortsatt utenfor minekonvensjonen. Disse inkluderer tre av de fem permanente medlemmene av FNs sikkerhetsråd (Kina, Russland og USA), størstedelen av Midtøsten, de fleste tidligere Sovjet-republikkene og mange land i Asia.

+ Færre land bruker antipersonell-miner

Siden rapporteringen til årets *Landmine Monitor* startet i mai 2002 har seks land som ikke har sluttet seg til konvensjonen brukt APM. Dette er en klar reduksjon sammenlignet med i fjor. Ni land ble rapportert i *Landmine Monitor 2002* og 13 land ble rapportert i *Landmine Monitor 2001*. Fram til 13. juli 2003 hadde kun to land, Myanmar (Burma) og Russland, regelmessig brukt APM. Regjeringsstyrker i Afghanistan, Angola og Sri Lanka brukte antipersonell-miner i den forrige rapporteringsperioden, men ikke i denne perioden. Angola sluttet seg til minekonvensjonen som statspart i juli 2002.

÷ Mulig bruk av antipersonell-miner blant land som har signert Landminekonvensjonen

Landmine Monitor kan ikke sikkert konkludere med at noen av de totalt 13 land som har signert, men ikke ratifisert, avtalen har brukt antipersonell-miner i løpet av rapporteringsperioden. *Landmine Monitor* har mottatt flere rapporter om bruk i Burundi. Samtidig kommer det også alvorlige beskyldninger om bruk av APM blant regjeringsstyrkene i Sudan. Begge land benekter enhver form for minelegging.

÷ **Ny og fortsatt bruk av regjeringsstyrker**

Det eneste nye landet som har brukt antipersonell-landminer er Irak. Saddam Husseins styrker brukte APM både før og under konflikten i 2003. Regjeringene i India, Pakistan, Nepal og Russland har alle innrømmet bruk av APM i løpet av denne rapporteringsperioden. Det er også sikkert at regjeringsstyrker i Myanmar (Burma) fortsatte å bruke AP-miner. *Landmine Monitor* har mottatt troverdige rapporter om bruk av APM i Georgia, men regjeringen der benekter dette.

+ **Mindre bruk av APM blant ikke-statlige aktører i land som ikke har sluttet seg fullt til Landminekonvensjonen**

Det er rapportert at opposisjonsgrupperinger har brukt APM i minst 11 land: Burma, Burundi, Colombia, Den demokratiske republikken Kongo, Georgia (styrker fra Abkhasia), India, Nepal, Filippinene, Russland (tsjetsjenske styrker), Somalia, og Sudan. Til sammenligning ble det rapportert bruk av APM av ikke-statlige aktører i minst 14 land i fjorårets *Landmine Monitor*.

+ **Ikke-statlige aktører har forpliktet seg**

I løpet av rapporteringsperioden har to grupperinger i irakisk Kurdistan og 15 fraksjoner i Somalia signert *Geneva Call Deed of Commitment* for ikke-statlige aktører, hvor de sier seg enige i en implementering av et omfattende forbud mot APM.

+ **Mindre produksjon**

Minst 36 land har stoppet all produksjon av APM, inkludert 30 av statspartene til minekonvensjonen og seks land som ikke er statsparter (Finland, Hellas, Israel, Polen, Serbia Montenegro og Tyrkia). Taiwan har også stoppet all produksjon. I flere land hvor produksjonen ikke er formelt stoppet er det ikke rapportert noen produksjon de siste årene. Dette gjelder for eksempel i USA (siden 1997), Sør Korea og Egypt. Russland rapporterer at i løpet av de siste åtte årene har landet verken produsert sin mest vanlige sprengmine i PMN-serien eller sin luftleverte PFM-1 sommerfuglmine.

÷ **Fortsatt produksjon**

Landmine Monitor identifiserer 15 land som produsenter av APM, men det er ikke kjent hvor mange som aktivt produserte i løpet av rapporteringsperioden. Nepal har for første gang innrømmet at landet har produsert APM. Dette er det første landet vi kan legge til listen over land som produserer APM siden rapporteringen til *Landmine Monitor* startet i 1999.

+ **Et de facto globalt forbud mot handel med APM**

Det er ikke rapportert om noen bekreftede tilfeller av APM-handel. Den ulovlige og ubekreftede handelen med APM-miner har globalt falt til et svært lavt nivå. Flere land utenfor Landminekonvensjonen har formelt utvidet eller bekreftet sine moratoria på eksport av APM. Disse gjelder land som

Hviterussland, Kina, Israel, Polen, Russland, Singapore, Sør-Korea, Tyrkia og USA.

+ *Millioner av lagrede miner er destruert*

Omkring fire millioner lagrede APM er blitt destruert siden fjorårets *Landmine Monitor*-rapport. Til sammen er nærmere 50 millioner APM destruert i løpet av de siste årene. 18 nye statsparter til konvensjonen har rapportert om en fullstendig destruksjon av sine APM-lagre. Dette utgjør nesten 10,8 millioner miner. Landene er Brasil, Tsjad, Kroatia, Djibouti, El Salvador, Italia, Japan, Jordan, Makedonia, Moldova, Mosambik, Nederland, Nicaragua, Portugal, Slovenia, Thailand, Turkmenistan og Uganda. 12 andre stater er i ferd med å destruere sine lagre. Med ett viktig unntak ser det ut som om alle stater fullt tilsluttet Landminekonvensjonen vil møte sine respektive fireårs tidsfrister for destruksjon av alle lagrede APM. For de første landene som ratifiserte konvensjonen var fristen 1. mars 2003.

÷ *Tilfellet Turkmenistan*

Turkmenistan har rapportert at landet destruerte alle sine lagrede APM før fristen utløp 1. mars 2003. Turkmenistan har ødelagt mer enn 700 000 miner i løpet av 18 måneder. Men landet rapporterer samtidig også at man vil beholde 69 200 miner til bruk under trening. ICBL mener at 69 200 miner er et uakseptabelt antall. Det er også et ulovlig antall, siden det er tydelig at så mange miner ikke utgjør et "minste nummer absolutt nødvendig" – noe som er et tydelig mål i Landminekonvensjonen. ICBL har uttrykt at Turkmenistan ved å beholde et såvidt høyt antall miner ikke har fullført en destruksjon av alle sine APM. Dermed bryter landet en av konvensjonens viktigste prinsipper.

+ *Land som ikke er tilsluttet Landminekonvensjonen har destruert lagre*

Russland rapporterte for første gang at landet har destruert mer enn 16,8 millioner lagrede APM mellom 1996 og 2002, inkludert 638 427 i 2002. Tidligere har Russland rapportert om destruksjon av ca 1 million APM. Ukraina – som har underskrevet, men ikke ratifisert avtalen – har fullført destruksjonen av nærmere 405 000 miner i perioden mellom juli 2002 og mai 2003. Hviterussland har destruert 22 963 PMN-2 APM i 2002 som et tegn på sin støtte til Landminekonvensjonen.

÷ *Millioner av miner er lagret i land som ikke er tilsluttet Landminekonvensjon*

Landmine Monitor anslår at det for tiden er ca 200–215 millioner APM lagret i totalt 78 land. Land som ikke har signert avtalen står for alle, bortsett fra 10 millioner, av disse minene. Disse inkluderer land som Kina (ca 110 millioner), Russland (ca 50 millioner), USA (ca 10,4 millioner), Pakistan (ca 6 millioner), India (ca 4-5 millioner), Hviterussland (ca 4,5 millioner), og Sør-Korea (ca 2 millioner).

÷ **Svikt i kravet om åpenhets-rapportering**

15 avtalepartnere har ennå ikke levert sin første såkalte *transparency measure*-rapport, noe som er et krav under artikkel 7 i Landminekonvensjonen. Dette gjelder land som Angola, Eritrea, Guinea, Liberia, Namibia, Nigeria, Sierra Leone og Surinam. Disse landene har heller ikke offisielt erklært hvorvidt de har lagrede APM eller ikke. Landene har heller ikke oppgitt noen status i forhold til destruering av APM.

+ **Frivillig rapportering blant land som ikke er tilsluttet Landminekonvensjonen**

I løpet av denne rapporteringsperioden har Latvia og Polen levert inn frivillige artikkel 7 åpenhets-rapporter. Begge rapportene avslører detaljer om de to landenes lagre av APM. Hellas har også for første gang gått ut offentlig med informasjon om sine lagre.

+ **Økt assistanse til minerelaterte aktiviteter**

Assistansen til minerelaterte aktiviteter har nådd mer enn 1,7 milliarder dollar siden 1992, inkludert 1,2 milliarder dollar siden signeringen av mineavtalen begynte i 1997. I 2002 identifiserte *Landmine Monitor* 309 millioner dollar som ble gitt som assistanse fra flere enn 23 donorer. Dette betyr en økning på 30 prosent siden 2001. *Landmine Monitor* rapporterte i 2001 at assistansen til minerelaterte aktiviteter hadde stagnert. Donorer som økte sin assistanse i 2002 inkluderer Japan (49,4 millioner dollar brukt), EU-kommisjonen (38,7 millioner dollar), Norge (25,2 millioner dollar) og Tyskland (19,4 millioner dollar). I tillegg rapporterte Sveits om en økning. Hellas og Kina, som ikke er tilsluttet konvensjonen, har også økt sin assistanse betydelig. Én enkelt donør – Japan – er ansvarlig for over halvparten av hele økningen i 2002.

÷ **Nedgang i assistanse fra store donorer**

Assistansen til minerelaterte aktiviteter sank imidlertid for fire av de største donorene: USA (ned 5,5 millioner dollar), Danmark (ned 3,8 millioner dollar), Sverige (ned 2,6 millioner dollar) og Storbritannia (ned 1,4 millioner dollar) kuttet alle ned på sine bidrag.

+ **En økning i mottatt assistanse**

I 2002 ble den største økningen i assistanse til minerammede land registrert i Afghanistan (en økning på 50 millioner dollar), Vietnam (12 millioner dollar), Angola (7,7 millioner dollar), Kambodsja (6,3 millioner dollar) og Sri Lanka (ca 5,5 millioner dollar). Blant de landene som mottar mest assistanse var det bare Kosovo som registrerte nedgang. Her var dette imidlertid forventet.

÷ **Behov for mer assistanse**

Mer enn to tredeler av assistansen i 2002 gikk til ett enkelt land: Afghanistan. En enda større økning i bidragene til minerelaterte aktiviteter er nødvendig i de kommende år for å kunne håndtere det global landmineproblemet. Økt assistanse trengs også for at statene tilsluttet Landminekonvensjonen skal ha mulighet til å møte sin tiårs tidsfrist for total

rydding av alle minerammede områder.

+ En utvidelse av programmer knyttet til minerrelaterte aktiviteter

Tallet på minerammede land som rapporterer om organiserte mineryddingsoperasjoner har økt i løpet av 2002. Det totale landarealet som er ryddet har også økt i flere land. *Landmine Monitor* rapporterer om minerydding basert på humanitære formål i minst 35 land, samt tilfeller av begrenset minerydding i 32 land. Costa Rica erklærte seg selv som fullstendig minefritt i desember 2002. Fredsavtaler og våpenhvile i land som Angola, Sri Lanka og Sudan førte til en økning av minerrelaterte aktiviteter. *Landmine Monitor* rapporterer om organiserte minebevissthetsprogrammer i 36 land i 2002 og 2003.

÷ Fortsatt for mange minerammede land

I 2002 har *Landmine Monitors* forskning identifisert 82 land som i forskjellig grad har et landmineproblem og/eller problemer med blindgjengere (ueksplodert materiale). 45 av disse landene har sluttet seg til Landminekonvensjonen. I 16 av de minerammede landene ble det ikke utført noen minerydding. 25 av landene manglet minebevissthetsprogrammer.

+ Færre nye mineofre i noen land

Tallet på ofre etter mineulykker gikk ned i de fleste minerammede land. Selv om en økning i mineulykker ble registrert i 2002 er dette først og fremst på grunn av økt mobilitet i minerammede områder (Kambodsja), eller på grunn av konflikter som er utvidet (India og Palestina). I andre minerammede land ser økningen ut til å være et resultat av forbedret datainnsamling. Dette gjelder Burma, Tsjad, Guinea-Bissau, Iran, Irak, Jordan, Nord-Korea, Pakistan og Thailand. Det skjer sannsynligvis mellom 15 000 og 20 000 nye landmineulykker hvert år. En må likevel regne med mangel på troverdig rapportering i noen land og en underrapportering i mange land.

÷ Fortsatte ulykker betyr flere mineofre med behov for assistanse

I 2002 og ut juni 2003 ble nye landmineofre rapportert i 65 land. Flesteparten av disse landene (41) var i en fredssituasjon, og ikke i krig. 15 prosent av de rapporterte mineofrene i 2002 ble identifisert som militært personell. I 2002 ble flest nye ofre rapportert i Tsjetsjenia (5695), Afghanistan (1286), Kambodsja (834), Colombia (530), India (523), Angola (287), Tsjad (200), Nepal (177), Vietnam (166), Sri Lanka (142), Burundi (114), Myanmar (Burma) (114) og Pakistan (111). Betydelige tall (mer enn 50) ble også rapportert fra Bosnia-Hercegovina, Den demokratiske republikken Kongo, Eritrea, Etiopia, Georgia, Laos, Palestina, Senegal, Somalia og Sudan.